

Začíná boj o místa ve školkách

Nedostatků míst v mateřských školách využívají především různá centra a kluby pro děti. Stále více jich nabízí celodenní hlídání. Rodiče tam posílají zejména tříleté, ale častokrát i mladší děti.

BARBORA ŘÍHOVÁ

Rodiče v těchto dnech vyplňují přihlášky do mateřských škol. Na všechny děti ale od září místo nevybude.

„U nás to platí taky, jak jinak, všude je to podobné. Většinou odmitáme ty nejmenší, tříleté,“ potvrzuje ředitelka českobudějovické Mateřské školy U Pramene Marie Kopřivová.

Z výroční zprávy České školní inspekce vyplývá, že se v loňském školním roce do mateřských škol (veřejných, soukromých a církevních) dostalo 342 521 dětí. Pro dalších 49 186, které se také hlásily, se místo nenašlo.

Tento stav trvá už několik let. Z ministerstevských statistik vyplývá, že počet mateřinek skokově nenarůstá. Co roste, je alespoň počet tříd v již fungujících školkách. Ministerstvo „vypomohlo“ ještě tím, že zvýšilo maxi-

Pokud jsou rodiče nuceni využít služeb dětských klubů, je dobré si zjistit, kým je klub založen a financován

mální počet dětí ve třídě z 24 na 28.

Jediný, kdo má automaticky nárok na místo ve školce, je dle zákona dítě rok před nástupem do první třídy. Každoročně ale dvacet procent školou povinných dětí dostane odklad, což znamená, že pak ve školce zabírají místo mladším.

Stále častěji tak supluje úlohu školek mateřská centra a dětské kluby, které kromě různých kroužků nabízí i celodenní hlídání. Nevýhodou je ale často vysoká cena i téměř žádná kontrola.

„Pokud se děti nedostanou do mateřské školy zřízené městem a rodiče jsou nuceni využít služeb různých klubů, je dobré se vždy zaměřit na to, kým je klub založen a finančně podporován. Dále by si rodiče měli zjistit, jaký má klub výchovně-vzdělávací program, aby za nemalé finance nebylo jejich dítě „jen hlídáno“,“ upozorňuje

Marcela Říhová z odboru školství městského úřadu v Milovicích. V tomto městě je nejnižší věkový průměr v ČR vůbec – 25 let. „Problém nedostatečné kapacity ve školkách a školách je zde tématem velmi častým,“ dodává Říhová.

V mateřinkách zapsaných ve školském rejstříku se musí dodržovat ministerstvem stanovená pravidla (stejně jako ZŠ a SŠ mají i MŠ své osnovy sepsané dle resortem stanovených rámcových vzdělávacích potřeb). Mateřská centra nic takového nemají.

Co se týče ceny, ve státní školce platí rodiče spíše symbolický poplatek (cca 500 Kč měsíčně). Soukromé školky či mateřská centra vyjdou na mnohonásobně víc. Například v soukromé AZ školce ve středočeských Kralupech nad Vltavou zaplatíte měsíčně 6500 Kč a třeba v pražském Rodinném centru Paleček vyjde docházka za měsíc na 5500 Kč. Každodenní hlídání ale rodiče často nevyužívají. „Všechny děti chodí víceméně v pravidelné dny, většinou dvakrát třikrát do týdne. To záleží na tom, zda mají mat-

ky vyřešeno jiné hlídání doma. Většinou totiž pracují,“ vysvětlila Lenka Nýdrlová z pražského Dětského centra Sportik. Alternativu hledají stále častěji i rodiče mladších než tříletých dětí, které už by do veřejné školky také mohly chodit, ale stejně jako u rok starších pro ně není místo. „Většina našich dětí ještě není ani tříletá,“ potvrzuje Jana Lišková, ředitelka RC Paleček.

Zjistěte si podmínky

Pokud chcete uspět a dostat dítě do mateřské školy, nezapomeňte si přečíst podmínky, za jakých vám vybraná školka děti přijímá. Výhodou je trvalé bydliště v místě, kde se školka nachází, či sourozenec, který už do školky chodí.

Například v Brně se systém umisťování dětí do školek pokusili loni zefektivnit. Magistrát tu zavedl pravidlo, že když se dítě dostane u zápisu na více školek najednou, rodič se musí co nejdříve rozhodnout, jakou si vybere. „Stávalo se, že rodiče až do září blokovali místa jiným, to jsme teď odstranili,“ uvedl Martin Jelínek z brněnského magistrátu.

Kde si budou hrát? Veřejné mateřské školy jsou až na výjimky zaplněné.

FOTO MAFRA - PETR LEMBERK

Mateřské školy

■ Ve školním roce 2012/13 funguje v Česku **5011 mateřských škol**. Veřejných MŠ máme 4778, soukromých je 194 a církevních 39.

■ V posledních letech nejvíce narostl počet **soukromých školek**, kterých bylo například před osmi lety 72. Naopak počet veřejných školek se za stejné období významně nezvýšil.

■ Co naopak narostlo, je **počet tříd** ve veřejných mateřských školách. Před osmi lety jich bylo 12 205, letos je jich 14 494.

■ Z výroční zprávy **České školní inspekce** vyplývá, že loni chodilo do mateřských škol 342 521 dětí. Dalších 49 186 dětí se tam hlásilo, ale místo na ně nezbylo.

■ Počet dětí v MŠ by měl ve školním roce 2013/2014 dosáhnout podle údajů ministerstva školství **dlouhodobě maxima** – do mateřských škol bude docházet zhruba 358 000 dětí.

■ K předškolnímu vzdělávání přijímá děti ředitel/ka MŠ, **stanovující kritéria pro přijetí** (trvalý pobyt v obci, která MŠ zřizuje; věk dítěte; sourozenec, který již MŠ navštěvuje, či to, zda jeho matka pracuje). Například v Brně či Českých Budějovicích to kvůli transparentnosti funguje tak, že jsou kritéria obodována.

■ Dítě, které je v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, má podle zákona **přednostní právo** na přijetí k předškolnímu vzdělávání. Do mateřských škol se tak nejčastěji nedostanou ti nejmladší – tříletí.

■ Mateřské školy nemají stanovené spádové obvody, jako je tomu u základních škol. Rodičům tak nevzniká „nárok“ na přijetí jejich dítěte v místě bydliště. Tím, že předškolní vzdělávání není povinné, **nemusí obec zajistit místa** v mateřské škole s výjimkou dětí v posledním roce před zahájením povinné školní docházky.

Jak ten příklad spočítat? Přijď si na to sám

INSPIRACE Matematika je hravá sama o sobě, stačí toho využít. Nechat objevovat kouzlo počtů můžete už předškoláky

LENKA MARTINKOVÁ

Na podlaze leží barevné značky. Jsou to políčka, po nichž se dá chodit podobně, jako by člověk byl jednou z figurek hry Člověče, nezlob se. Předškolák Šimon a učitelka Pavla Polechová takovými figurkami jsou a společně pochodují. Krok dopředu a pak ještě dva. Kam dojdeme? Na trojúhelník. Dva dopředu a tři dozadu. Jeden dopředu, dva dozadu. Postupně se k nim přidávají i ostatní děti. Nakonec všichni skončí na zadních políčkách, ještě kus před výchozím bodem. Tedy v záporných číslech, o jejichž existenci nikdo z nich zatím ani netuší – a ani dnes se o ní nedozví.

Hlavně neprozradit řešení

Kroková je jedna z oblíbených her malých dětí. „Kroky vpřed modelují přičítání a postup na kladná celá čísla, kroky vzad se mohou dostat do oblastí, do kterých mě pouhé počítání na prstech nepustí,“ vysvětluje poslze Pavla Polechová, která se v herně komunitního klubu Hlásek v Hlásné Třebani s dětmi schází každý týden. Kroužek, který vede, se jmenuje Matematika zábavnou formou a tato hodina je určena předškolákům od tří do šesti let.

Pavla Polechová je učitelka matematiky. Obdivuje, propaguje a také učí jiné učitele učít podle osvědčené

Jsou mimořádně nadané, nebo jen někdo včas podpořil jejich zájem objevovat?

FOTO MAFRA - FRANTIŠEK VLČEK

metody profesora Pedagogické fakulty UK Milana Hejného. „Jeho metodika má velký potenciál učít myslat a tento potenciál se naplní, pokud učitel, který ji používá, vydrží neprozrazovat, že na všechna ta řešení umí přijít taky. Musí být takovou osobností, která to dokáže. Musí být trpělivý,“ vysvětluje mi. Během chvíle dostávám faktickou ukázkou toho, o čem mluvím.

Je to běžná skládačka pro děti, dřevěná sestava barevných kostiček a na každé z nich nějaký obrázek. Kolečko, lístek, jahoda, trojúhelník. Všechny kostky je potřeba složit do tabulky. Možností je mnoho, jako úhledné řešení se samozřejmě jeví složit jednotlivé barvy do jednotli-

vých řad, pořadí kostiček potom volí vždy stejně, žluté kolo, žlutá jahoda, žlutý trojúhelník, modré kolo, modrá jahoda a tak dále, ve sloupcích potom budou shodné symboly. To tady ale dětem nikdo neradí.

Elišce nejsou ani tři roky. Bere do ruky jednu z tabulek, vysypává si její obsah na zem a začíná skládat barevné řady. Trénink motoriky, soustředění, uvědomování si prostoru. „Vidíte, Eliška zatím skládá jen barevné řady,“ říká mi potichu učitelka.

Když Eliška skončí, je pochválena. Holčička se chvíli na tabulku dívá, potom její obsah znovu vysype a začne skládat znovu. Jenže tentokrát klade shodně nejen barvy,

ale i symboly. To není zázrak ani geniální dítě, je to jen praktická ukáзка objevování.

„Taky mě to překvapilo. Tedy překvapilo mě, když jsem to viděla u prvních dvou dětí. Teď už jen čekám a těším se, kdy to u koho nastane,“ komentuje učitelka. Podle ní je důležité dětem věci neprozrazovat a počkat si, až na ně přijdou samy. Trvá to déle, ale stojí za to. Celá matematika se tak dá postupně budovat na zkušenostech, které připomínají hru a zapojují celé dítě. Tedy i pohyb dítěte, třeba při krokování.

„Hlavní je neotrávit dětem jejich přirozenou chuť k učení tím, že jim něco nutíme. John Holt ve své kníž-

ce „Proč děti neprospívají“ uvádí motto – kdybychom učili děti chodit a mluvit, nikdy by se to nenaučily,“ dodává učitelka.

Jeden pes jsou dvě kočky

Jak to, že všechny malé děti baví počítat, ale ve škole z nějakého záhadného důvodu získá velká část z nich během pár let k počítání takřka odpor? „Matematika není jen počítání. Pro malé děti je sice i samotné počítání objev, v té základní formě jim ale brzy zevšední,“ tvrdí učitelka. Zároveň je podle ní třeba připomenout šance k objevům jiného druhu – a to se v běžné škole neděje.

„Zpravidla se například předkládají úlohy s jediným řešením. Ale matematické úlohy nemusí mít žádné řešení, mohou mít jedno řešení, několik řešení i nekonečně mnoho řešení,“ vypočítává.

Na další, teď už odpolední hodinu zábavné matematiky přicházejí starší děti. Ema a Markéta už chodí do čtvrté třídy, hravou matematiku profesora Hejného tam ale nemají. Zvířecí úloha je tak čeká až teď.

Jedna kočka je stejně hodnotná jako dvě myši. Husa má stejnou váhu (cenu, sílu) jako kočka a myš.

Jeden pes je jako jedna husa a jedna myš. Vytvoř dva týmy, aby byly stejně silné, v jednom je kočka a myš, ve druhém musí být myš a ještě dvě zvířata. Během stavby týmů přijdou dívky na úplně nové vztahy. Třeba že jeden pes jsou taky dvě kočky.

„Tady máte jasnou ukázkou substituce,“ upozorňuje mě učitelka. A co když na to některé děti nepřijdou, ptám se. S tím úloha počítá. Vystavíte rovnice a z jejich obou stran odeberáte shodné symboly.

„Vy sem chodíte na doučování, nebo si spíš hrát?“ ptám se dívek. Odpověď je nejistá, chodí sem pryč proto, že chtějí, říkají a rozdvájejí si karty na jednu z postřehových her.

„Já vlastně ani nevím, jakou mají známku z matematiky,“ odpovídá mi Pavla Polechová na totéž. A přidává informaci, že i sám profesor Hejný byl ve škole žákem slabším. „Až do doby, kdy se zúčastila práce jeho otce s ním. Dříve průměrný až podprůměrný žák – podle tehdejších a možná i dnešních kritérií – začal vyhrávat olympiády. Mnoho učitelů pouze nacvičuje postupy, neučí myslet. Hlavní ale je neotrávit výkladem matematiky,“ dodává učitelka.

EDICE 101 Ženy, které změny svět

Zapletla se Coco Chanel s nacisty?

Více na straně 24